

פרשת וילך

פרק ל"א

א. וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה, וַיְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה (דלהלן), אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל:

ב. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם, כֵּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אֲנֹכִי הַיּוֹם, לֹא אוֹכַל עוֹד לְצֵאת וּלְבוֹא, וְה' אָמַר אֵלַי, לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה:

אנכי היום, מדוע הוסיף משה רבינו לומר "היום" _____
 ללמדך, שהקב"ה משלים שנותיהם של צדיקים מיום ליום, ומחודש לחודש, סוטה דף י"ג:
 לא אוכל עוד לצאת ולבוא, האם אפשר לפרש "לצאת ולבוא" כפשוטו _____
 ומדוע _____

ביאור "לא אוכל עוד לצאת ולבוא"

האם "זה" אמר אלי? הוא טעם של "לא אוכל"	ומדוע "לא אוכל"	מה הכוונה "לצאת ולבוא"	פרש "לא אוכל"	
				לפירוש א'
				לפירוש ב'

ג. ה' אֱלֹהֶיךָ הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ, הוּא יִשְׁמֵד אֶת הַגּוֹזִים הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ וּיְרַשְׁתֶּם, יְהוֹשֵׁעַ הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה':

ד. וַעֲשֵׂה ה' לָהֶם, כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְסִיחֹן וּלְעֹזַי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי וּלְאַרְצָם, אֲשֶׁר הִשְׁמִיד אֹתָם:

ה. וּנְתַנֶּם ה' לְפָנֵיכֶם, וְעֲשִׂיתֶם לָהֶם, כְּכֹל הַמְצֹאָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֹתְכֶם:

ו. חֲזַקוּ וְאִמְצוּ, אֵל תִּירָאוּ וְאַל תַּעֲרִצוּ מִפְּנֵיהֶם, כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ הוּא הַחֲלֶה עִמָּךְ, לֹא יִרְפָּךָ וְלֹא יַעֲזֹבְךָ: (ס)

לא ירפך, פירוש, לפעמים יכולים לבוא לידי רפיון, ועי"ז נחלשת אחיזתנו בקב"ה, ובא הפסוק לומר שה' לא יתן לנו להרפות אחיזתנו, אלא יחזק אותנו, שתמיד נהיה דבוקים בו.

ז. וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לַיהוֹשֻׁעַ, וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעֵינַי כֹּל יִשְׂרָאֵל חֲזַק וְאִמְצֵן, כִּי אַתָּה תָּבוֹא אֶת הָעָם הַזֶּה, אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם לָתֵת לָהֶם, וְאַתָּה תִּנְחַלְתָּנָה אוֹתָם:

כי אתה תבוא את העם הזה, לפי התרגום, מה הפירוש כאן של המילה "את" _____
 וכתב רש"י: "משה אמר ליהושע, זקנים שבדור יהיו עמך, הכל לפי דעתן ועצתן", פי' יבוא עמם, דהיינו שיהיה כאחד מהם.
 "אבל הקב"ה אמר ליהושע (לקמן פסוק כ"ג), תביא ע"כ, טול מקל והך על קדקדן, הכל תלוי בך, דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור".
 פרש, "דבר אחד לדור, ולא שני דברים לדור" _____

סיכום ההבדל, בין מה שה' אמר ליהושע, למה שמשה אמר לו

מי אומר כן ליהושע	איך תרגם אונקלוס	האם פי' תיבת "את" הוא עימם/אותם	מי ינהיג את בני ישראל
"כי אתה תבוא את העם הזה"			יהושע יחד עם הַקָּנָן
"כי אתה תביא את בני ישראל"			יהושע לבד

המשך פרשת וילך פרק ל"א

ח. וה' הוא ההלך לפניה, הוא יהיה עמך, לא ירפך ולא יעזבך, לא תירא ולא תחת:

ט. ויכתב משה את התורה הזאת, ויתנה אל הכהנים בני לוי, הנשאים את ארון ברית ה', ואל כל זקני ישראל:

ויתנה, האם משה רבינו נתן להם את כל התורה, או רק את מה שנכתב עד עתה

ומתי נתנה להם

פרשת הקהל:

י. ויצו משה אותם לאמר, מקץ שבע שנים, במעד שנת השמיטה, בחג הסופות:

מקץ שבע שנים, האם הכוונה בסוף שבע שנים, או לאחר שבע שנים

ובאיזו שנה זו _____ ומדוע נקראת "שנת השמיטה"

יא. כבוא כל ישראל, לראות את פני ה' אלקיה, במקום אשר יבחר, תקרא את התורה הזאת, נגד כל ישראל, באזניהם:

תקרא את התורה הזאת, מי קורא את התורה

"התורה הזאת", מה הוא קורא

על גבי מה הוא קוראה

יב. הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרף אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלקיכם ושמרו לעשות את

כל דברי התורה הזאת:

יג. ובניהם אשר לא ידעו ישמעו וילמדו ליראה את ה' אלקיכם כל הנמים אשר אתם חיים על האדמה אשר אתם עבדים את ה' ירדן

שמה לרשתה: (פ)

למה באים: האנשים _____ והנשים _____ והטף _____

סדר מצות הקהל רמב"ם בפ"ג מהלכות חגיגה הל' ג-ד:

אימתי היו קורין, במוצאי יום טוב הראשון של חג הסוכות, שהוא תחילת ימי חולו של מועד של שנה שמינית.

והמלך הוא שיקרא באזניהם, ובעזרת הנשים היו קורין, וקורא כשהוא יושב, ואם קרא מעומד הרי זה משובת.

מהיכן הוא קורא, מתחילת חומש "אלה הדברים", עד סוף פרשת "שמע", ומדלג ל"והיה אם שמוע וגו'" (דברים י"א, ג), ומדלג ל"עשר תעשר".

וקורא מ"עשר תעשר" (דברים יז-כב), על הסדר עד סוף ברכות וקללות, עד "מלבד הברית אשר פרת אתם בתרב" (דברים כח-ט), ופוסק.

כיצד הוא קורא, תוקעין בחצוצרות בכל ירושלים, כדי להקהיל את העם, ומביאין בימה גדולה, ושל עץ הייתה, ומעמידין אותה באמצע

עזרת נשים, והמלך עולה ויושב עליה כדי שישמעו קריאתו, וכל ישראל העולים לחג, מתקבצין סביבו.

וחזן הכנסת נוטל ספר תורה, ונותנו לראש הכנסת, וראש הכנסת נותנו לסגן, וסגן לכהן גדול, וכהן גדול למלך כדי להדרו ברוב בני אדם.

והמלך מקבלו כשהוא עומד, ואם רצה יושב, ופותח ורואה, ומברך כדרך שמברך כל קורא בתורה בבית הכנסת, וקורא הפרשיות שאמרנו,

עד שהוא גומר, וגולל.

ומברך לאחריה כדרך שמברכין בבתי כנסיות, ומוסיף שבע ברכות, ואלו הן:

א. "רצה ה' אלקינו בעמך ישראל וכו'".

ב. "מודים אנחנו לך וכו'".

ג. "אתה בחרתנו מכל העמים וכו' עד מקדש ישראל והזמנים", כדרך שמברכין בתפלה. הרי שלש ברכות כמטבען.

רביעית, מתפלל על המקדש שיעמוד, וחותרם בה "ברוך אתה ה' השוכן בציון".

חמישית, מתפלל על ישראל שתעמוד מלכותם, וחותרם בה "הבוחר בישראל".

שישית, מתפלל על הכהנים שירצה הא-ל עבודתם, וחותרם בה "ברוך אתה ה' מקדש הכהנים".

שביעית, מתחנן ומתפלל בה כפי מה שהוא יכול, וחותרם בה "הושע ה' את עמך ישראל, שעמך צריכין להוושע, ברוך אתה ה' שומע תפלה".

המשך פרשת וילך פרק ל"א

יד. ויאמר ה' אל משה, הן קרבו ימיה למות, קרא את יהושע, והתעצבו באהל מועד ואצונו, וילך משה ויהושע ויתעצבו באהל מועד:

ואצונו, האם היה כאן ציווי ליהושע _____ וא"כ מה הפירוש "ואצונו" _____

טו. וירא ה' באהל בעמוד ענן, ויעמד עמוד הענן, על פתח האהל:

טז. ויאמר ה' אל משה, הנה שכב עם אבתיה, וקם העם הזה, ונה אחר אלהי נכר הארץ, אשר הוא בא שמה בקרב, ועזבני והפר את בריתי, אשר פרתי אתו:

נכר הארץ, "נכר" פירושו זר, האם הכוונה שהם ילכו אחר הע"ז שהוא 'נכר', או שילכו אחר הע"ז של הגויים שהם נכרים בארץ _____

יז. וחרה אפי בו ביום ההוא, ועזבתים, והסתרתני פני מהם והיה לאכל (לביזה), ומצאהו רעות רבות וצרות, ואמר ביום ההוא, הלא על פי אין אלקי בקרבי, מצאוני הרעות האלה:

יח. ואנכי, הסתר אסתיר פני ביום ההוא מלאות בצרתם, (ויהיה זה עונש) על כל הרעה אשר עשה, כי פנה אל אלהים אחרים: אסתיר פני, איך שייך לומר כן על הקב"ה _____

יט. ועתה, כתבו לכם את השירה (סידור דברים קרוי שירה, רשב"ם) הזאת, ולמדוה את בני ישראל שימיה בפייהם, למען תהיה לי השירה הזאת, לעד בבני ישראל:

השירה הזאת, מהיכן עד היכן היא השירה _____

כ. כי אביאנו, אל האדמה אשר נשבעתי לאבתיו, זבת חלב ודבש, ואכל ושבע ודשן, ופנה אל אלהים אחרים ועבדום, ונאצונו, והפר את בריתי: ונאצונו, פרש _____

כא. והיה, כי תמצאנו אתו רעות רבות וצרות, וענתה השירה הזאת לפניו לעד, כי לא תשכח מפי זרעו, כי ידעתי את יצרו, אשר הוא עשה היום, בטרים אביאנו אל הארץ אשר נשבעתי:

וענתה השירה הזאת לפניו לעד, מה השירה תעיד _____

כי לא תשכח מפי זרעו, כתב רש"י ש"זו הבטחה לישראל", מה היא ההבטחה _____

כב. וכתב משה את השירה הזאת ביום ההוא, ולמדוה את בני ישראל:

כג. ויצו את יהושע בן נון, ויאמר חזק ואמץ, כי אתה תביא את בני ישראל, אל הארץ אשר נשבעתי להם, ואנכי אהיה עמך: ויצו את יהושע בן נון, כתב רש"י "שהוא מוסב למעלה", המשך של איזה פסוק זה _____

לפ"ז, מי ציווה את יהושע _____

ורש"י מוכיח כן מהמשך הפסוק, מה היא ההוכחה _____

כד. ויהי, ככלות משה לכתב את דברי התורה הזאת על ספר, עד תמם:

כה. ויצו משה את הלויים, נשאי ארון ברית ה', לאמר:

כו. לקח את ספר התורה הזה, ושמעתם אתו מצד ארון ברית ה' אלוקיכם, והיה שם בך לעד: לקוח, הוא ציווי תמידי ומתמשך, כמו "זכור", "שמור", "הלךך".

מצד ארון ברית ה', נחלקו חכמי ישראל, היכן היה הספר תורה מונח

לפי שיטה א' _____ לפי שיטה ב' _____

כז. כי אנכי ידעתי את מרדך, ואת ערפך הקשה, *הן בעודני חי עמכם היום, ממרים היתם עם ה', ואף (וכל שכן) כי אחר מותי תמרו:

*תני רבי ישמעאל (בראשית רבה פרשה צ"ב ז), זה אחד מעשרה קלים וחמורין שכתובים בתורה (ד' מהם בתורה, והשאר בנביאים וכתובים):

א. "הן כסף אשר מצאונו בפי אמתחתינו, השיבנו אליך מארץ פנען", קל וחומר "ואיך נגנב מבית אדניך" (בראשית מ"ד ח)

ב. וידבר משה לפני ה' לאמר, הן בני ישראל לא שמעו אלי, קל וחומר "ואיך ישמעני פרעה" (שמות ו' י"ב)

ג. "ויאמר ה' אל משה, ואביה זרק זרק בפניה הלא תפלם שבעת ימים וגו'", קל וחומר לשכינה י"ד [יום] (במדבר י"ב י"ד)

ד. "הן בעודני חי עמכם היום, ממרים היתם עם ה'", קל וחומר "ואף כי אחר מותי".

המשך פרשת וילך פרק ל"א

כח. הקהילו אלי, את כל זקני שבטיכם ושטריכם, ואדברה באזניהם, את הדברים האלה, ואעידה בם את השמים ואת הארץ: הקהילו אלי, בפרשת בהעלותך כתוב "עשה לך נשתי חצוצרות כסף וגו' והיו לך למקרא העדה", אבל כשהקהילו כאן לא תקעו.

מדוע לא תקעו: בהוראת משה רבינו _____
בהוראת יהושע בן נון _____

ואעידה בם את השמים ואת הארץ, בג' מקומות מוזכר, שהשמים והארץ יהיו עדים, על מה שהתרה הקב"ה את בני ישראל:

ג' המקומות, שמשה רבינו אומר, שהשמים והארץ יהיו עדים

מדוע אמר להם זאת	מה הוא אומר להם	למי משה מדבר	הפסוקים	
שהאזנה צריך לבטל מי הם העדים	שאתה להשמיע את השמים והארץ לעדים		"העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ"	בפרשת נצבים
שידעו שבשמי הולך להתרות זהם	שהולך עתה להשמיע את השמים והארץ לעדים		"ואעידה בם את השמים ואת הארץ"	בפרשתנו
שצריך לומר לעדים "אתם עדים"	אמנם להיות עדים		"האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי"	בפרשת האזינו

כט. כי ידעתי, אחרי מותי כי השחת תשחתון, וסרתם מן הדרך אשר צויתי אתכם, וקראת אתכם הרעה באחרית הימים, כי תעשו את הרע בעיני ה', להכעיסו במעשה ידיכם:

אחרי מותי כי השחת תשחתון, מתי בני ישראל התחילו להשחית דרכם _____
ומגין _____

א"כ, מדוע כתוב "אחרי מותי כי השחת תשחתון" _____
ל. וידבר משה, באזני כל קהל ישראל, את דברי השירה הזאת, עד תמם: (פספ)

"ומצאנו רעות רבות וצרות, ואמר ביזם ההוא, הלא על פי אין אלקי בקרבי, מצאוני הרעות האלה" (א. יז)

יש לדקדק מדוע בתחילת הכתוב נאמר "ומצאנו רעות רבות וצרות", ואילו בסופו אומר: "מצאוני הרעות האלה" ולא אמר "מצאוני הרעות והצרות האלה".

וכתב מרן הגרא"מ שך זצוק"ל בהקדמה לספרו "אבי עזרי", וז"ל:
וביארתי שלפי פשוטו, "רעות" נקרא גוף הרעה, ו"צרות" הוא מלשון צר. ואונקלוס מתרגם "ועקן" היינו שמעיק להאדם, שלפעמים נמצא האדם במצב כזה, שצר לו והעולם חשוך בעדו, ונשבר רוחו בקרבו, חוץ מהיסורים שיש לו ע"י גוף הרעה.

וזה בא לו להאדם ע"י חוסר האמונה ובטחון בה'. ואין ה' בקרבו ואז הוא עשוק ורצוץ כל הימים. אבל מי שיראת ה' נגע בלבבו, ומאמין בה' ובהשגחתו הפרטית, הצרות אינן צרות, ואין מעיק לו ואין מיצר לו, כמו שאמר דוד המלך: "גם פי אלה בגיא צלמות, לא אירא רע - כי אפה עפדי", כי בכל ימצא מנוח ותנחומין, "וקני ה' יחליפו כח".

ומשום כך, אחרי שבא לו ההכרה לאמר "הלא על פי אין אלקי בקרבי", בטלה ממילא הצרות, ורק הרעות הן רעות, ועל כן אמר "מצאוני הרעות האלה".

סיכום מצוות פרשת וילך ע"פ ספר החינוך

מניין המצוה	מצות	המצוה	כתוב לשון הפסוק
תריב	עשה	להקהיל כל ישראל בחג הסוכות	פרק ל"א פסוק י"ב
תריג	עשה	לכתוב כל אחד ספר תורה לעצמו	פרק ל"א פסוק י"ט